

روح الهه خالقی

روح الهه خالقی در سال ۱۲۸۵ در کرمان متولد شد. سالها شاگرد ممتاز استاد علینقی وزیری و از مفاخر موسیقی ملی ایران بود، بهترین سالهای زندگی را صرف دل انگیزترین هنرها نمود و به تشخیص اهل فن موسیقی ایرانی و فرنگی، شناخت او صلاحیت کامل یافت در سال ۱۳۲۵ انجمن موسیقی ملی به همت او تاسیس شد و سه سال پس از آن با تاسیس هنرستان موسیقی ملی بیه یکی از آرمانهای هنری کشور ما جامه عمل پوشاند. انتشار آثار متعدد شامل متد و دستورهای علمی برای تدریس موسیقی ملی خدمت بزرگی به هنر کرد. هم اکنون قطعات آواز، قطعات ارکستری، اتودها، آثار ساده‌ی مدرسه‌ای، کتابها و رسالات علمی مانند نظری به موسیقی، از او به جای مانده است که هر کدام دارای ارزش فراوانی است.

خالقی علاوه بر ریاست هنرستان موسیقی ملی تا هنگام فوتش رهبری ارکستر «گلها» و عضویت شورای موسیقی رادیو ایران را دارا و مدتها سرپرستی ارکسترهای شماره یک و دو رادیو را به عهده داشت.

روح الهه خالقی در دامان پدر و مادری که هر دو در نواختن تار مهارت داشتند تربیت یافت، او نیز از کودکی به موسیقی علاقه مفرطی نشان داد ولی پدرش از بیم این که مبدا وی از تحصیل عقب بماند او را از اشتغال به موسیقی منع می کرد. اما روح الهه کوچک آن روزی، هر وقت خود را در خانه تنها می یافت با عشق عجیبی که به موسیقی داشت، پنهانی و مخفیانه، تاری را که بزرگتر از جثه اش بود بغل می گرفت و مشغول نواختن می شد.

در نتیجه ی علاقه ی خستگی ناپذیر وی به موسیقی، پدرش مجبور شد او را از هفده سالگی در آموختن ویلون آزاد بگذارد و بعد از یکی دو سال به محض اینکه مدرسه ی موسیقی وزیری تاسیس شد، اولین شاگرد استاد وزیری بود که به فرا گرفت موسیقی پرداخت و همانطور که پدرش پیش بینی کرده بود به قدری موسیقی در روح او تاثیر کرد که تحصیلات خود را ناقص گذاشت و مدت هشت سال فقط به موسیقی پرداخت و چون احساس کرد که موسیقی دان بایستی در درجه ی اول دارای اطلاعات کافی باشد این بود که مجدداً در ضمن اینکه موسیقی را ترک نکرد تحصیلات متوسطه ی خود را در دارالفنون و عالی را در دانشسرای عالی در رشته ی ادبیات که ارتباط بیشتری به موسیقی داشت به پایان رسانید.

خالقی در مدت بیست و هفت سال که در رشته ی موسیقی ایرانی کار کرد، بیش از صد آهنگ و دو جلد کتاب «نظری به موسیقی» که جلد اول آن مربوط به قواعد و اصول کلی موسیقی است و جلد دوم تاریخچه ی موسیقی و قواعد و اصول موسیقی ایرانی و کتاب دیگری نیز به نام «هم آهنگی موسیقی» راجع به توافق و تناسب اصوات نوشته است که با کمک وزارت فرهنگ در سالهای ۱۳۱۶ و ۱۳۲۰ به چاپ رسیده است.

دیگر از آثار او علاوه بر تعدادی اتود برای ویلون و عود و تار عبارت است از «رنگارنگ»، (خالقی در مورد ساختن این قطعه گفته است: منظور من این بود که روی هر یک از دستگامهای ایرانی یک چنین قطعه ای بسازم، در واقع مبتای کار نو آموزان است. این فکر بدیع اگر جامه عمل به خود پوشد اساسی برای کار کمپوزیتهای آینده به جای می ماند. این اثر به طوریکه از نامش پیداست همچون گلستانی است که دارای گلهای رنگارنگ باشد، ضربها و حرکات مختلف این قطعه و به طور کلی فرم

و یا پیکره ی آن واجد این امتیاز است که آن را مبنای کار قرار بدهند به علاوه آهنگهای : « یار رمیده » ، « وعده ی وصال » ، « پیمان شکن » ، « نغمه ی نوروزی » ، « بهار عشق » ، « مستی عاشقان » ، « شب جوانی » ، « شب من » ، « امید زندگانی » تصانیفی است که توسط این موسیقی شناس عالی قدر ساخته شده است.

مرحوم خالق در موسیقی سخت پیرو استادش ، مرحوم کلنل علینقی وزیر بود و همواره اعتقاد داشت که وزیری خدمتی به موسیقی کشور کرده که تا به حال احدی به هیچ یک از صنایع ظریفه این مملکت نکرده است و می گفت تا موسساتی وجود نداشته باشد که بدان وسیله بتوان این روش را ترویج کرد زحمات وزیری آن چنان ثمر بخش نخواهد بود.

منبع : مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد اول ، صفحه ۴۹-۴۷)
تالیف : حبیب اله نصیری فر

سایت فرهنگی و هنری شهر آشوب ، پشتیبان فرهنگ و موسیقی ایرانی